

Eline Vere ****

Hanne Arendzen als Eline Vere.
Foto Ben van Duin

Dweepziek, melancholisch, onuitstaanbaar: alle facetten van Eline Vere weet Hanne Arendzen te spelen. Een ontdekking.

In Thijs' samenvatting van de roman van Couperus is veel geschraapt, maar de essentie is overeind gebleven.

HEIN JANSSEN

De bewerking Den Haag kent twee standbeelden van Eline Vere, het Haagse meisje dat in de gelijknamige roman van Louis Couperus (1889) een zo compleet karakter werd. Het ene beeldje is vrij klassiek (zedig bijna, met mantel en hoed), het andere wulps en dramatisch en beeldt haar sterfscène uit. Samengevoegd vormen zij dé allesomvattende Eline: de jonge vrouw die langzaam wegzakt in neerslachtigheid, maar eerst nog probeert alles uit het leven te halen. Eline wikt en weegt, experimenteert met gevoelens, maakt slachtoffers en sterft ten slotte aan een troebele geest.

Ger Thijs maakte van Couperus' roman een nieuwe theaterbewerking die hij zelf ook regisseerde. De première daarvan was dit weekend, uiteraard in de Koninklijke Schouwburg in Den Haag. Naast die twee starre standbeelden is er nu ook een levende en levendige Eline. Dat de roman Eline Vere een sterke dramatische kracht heeft, blijkt uit het feit dat er al in 1918 een

theaterversie van werd opgevoerd. Met de destijds befaamde actrice Else Mauhs in de titelrol. Recentere toneel-Elines zijn Carline Brouwer (1987) en Maria Kraakman (2007).

Thijs is de Couperus-bewerker par excellence. Eline Vere is zijn vierde grote theaterproductie naar een roman van de Haagse schrijver. Soms leverde dat goede, maar af en toe ook nogal saaie en statische voorstellingen op.

Zijn Eline Vere munt uit in een kernachtige samenvatting van de lijvige roman, waarin veel is geschraapt, maar de essentie overeind is gebleven. In het Haagse gewoel en gekonkel, onder het nette en vlotte gesprek, de conventies en de sociale beperkingen, zien we een fraai portret van een geknakt jongemeisjesleven. De taal is zowel Couperiaans als vlot en herkenbaar. In de monologen ontvouwt zich Elines grote twijfel en verdriet, de dialogen staan op scherp.

Eén smetje slechts: een woord als 'hoppa' hoort bij Couperus toch echt niet thuis - toen niet en nu nog niet.

De voorstelling

Eline Vere is een productie van Hummelinck Stuurman Theater. Een vrije producent, en dat betekent dat er niet veel aandacht is voor decor en vormgeving; vaak moet alles noodgedwongen op een koopje. Dat is in deze voorstelling fraai opgelost door veelvuldig gebruik van simpele kamerschermen en zetstukken die op- en afrollen, met een paar hoognodige meubeltjes. Mooi licht en een passend muziekdecor bewerkstelligen een juiste sfeer.

Eline Vere begint als een snelkookpan vol geroddel, gedoe en emoties in Haagse kringen.

Regisseur Thijs gaat als een speer van start: het eerste half uur laat hij zijn spelers in rap tempo alle kanten uitschieten. Er wordt zo uptempo gespeeld dat zinnnetjes soms verloren gaan, een tandje minder zou dus geen kwaad kunnen. Aan de andere kant wordt de voorstelling hierdoor wel behoeft voor de valkuil van saai, literair verteltoneel - vaart en souplesse houden de toeschouwers voortdurend bij de les.

Eén smetje slechts: haal toch alsjeblieft die pauze eruit! Eline Vere duurt netto nog geen twee uur. Het dient geen enkel doel, halverwege weer dat gedoe met dringen bij het koffiebuffet. Bovendien haalt het je uit de zo behoedzaam opgebouwde concentratie.

De toneelspelers

'Alles in mij is verbijzeld.' En: 'Er is iets in mij dat niet af is, dat niet is voltooid.' Eline is dweepziek, melancholisch, maar soms ook onuitstaanbaar en een nuffig wicht. De echte Eline is een twintiger, Hanne Arendzen, de actrice die haar nu speelt, ook. Het komt de geloofwaardigheid zeer ten goede. Alle facetten weet Arendzen (zij was op tv te zien in de serie Ramses, in het theater onder meer in Vaslav) heel mooi uit te spelen. Ze bedient zich niet van aanstellerig acteren met gefladder van handen of het krijgen van appelflauwtjes. Nee, de taal is haar motor: ze praat, formuleert, overtuigt. Na de pauze, als het verval zich aandient, wordt haar toneelspel ingetogener en steeds meer in zichzelf gekeerd. Gebiologeerd heb ik naar haar slotmonoloog zitten kijken en vooral zitten luisteren - een ontdekking, die Hanne.

Alle vrouwen in Eline Vere zijn trouwens erg goed op dreef. Heerlijk, Oda Spelbos als

bedillerige zus Betsy - zo veel
souplesse en alles precies op tijd.
En ja, als vicevoorzitter van de
actiegroep 'Meer Blanken op de
Planken' mag ook Nettie Blanken
hier niet onvermeld blijven. Haar
vertolking van tante Elize uit
Brussel (met sigaren en morfine) is
in één woord superieur.

Met de mannen had ik, gek
genoeg, meer moeite. Zij waren mij
wat al te kleurloos, op het sullige af.
De heren om Eline heen moeten
weliswaar wat wuft-Haags zijn,
maar geen duffe kantoorklerken.
Gelukkig is Vincent Croiset een
uitzondering: hij speelt neef
Vincent, de joyeuze zonderling, en
doet dat op de juiste manier wulps
en pathetisch.

Eén smetje slechts: op het
toegangskaartje stond: 'Eline Vere
(première) - Marc Klein Essink e.a.'.
Sorry hoor, maar mag die naam
vanaf nu vervangen worden door
die van Hanne Arendzen e.a.?

Hoppa!

Eline Vere

Theater

Naar Louis Couperus door
Hummelinck Stuurman
Theaterbureau, bewerking en regie
Ger Thijs. In Koninklijke
Schouwburg Den Haag, 26/9.